

Дмитро Володимирович ТАБАЧНИК

Український політичний і державний діяч, доктор історичних наук, історик, академік Національної Академії правових наук України. Член Політіради Партії регіонів. З 9 грудня 2010 року – Міністр освіти і науки, молоді та спорту України.

Ukrainian politician and statesman, historian, academician of the National Academy of Legal Sciences of Ukraine. Party of Regions Political Council Member. Since December 9, 2010 – Minister of Education, Youth and Sports of Ukraine.

ВИСТУП НА ФОРУМІ МІНІСТРІВ ОСВІТИ ЄВРОПЕЙСЬКИХ КРАЇН «ШКОЛА ХХІ СТОЛІТТЯ: КІЇВСЬКІ ІНІЦІАТИВИ» 23 ВЕРЕСНЯ 2011

Готуватись до майбутнього – це і є перша функція освіти. Ми визначили сім напрямів євроінтеграції середньої освіти:

1. Найвища освіта – це дошкільна освіта.
2. *Historia est magistra vitae* (Історія – це школа життя!).
3. Толерантність – нова ідеологія європейської молоді.
4. Через мову до взаєморозуміння.
5. IKT – освіта без кордонів.
6. Від шкіл-партнерів до партнерів-крайн.
7. Новий освіті Европи – новий європейський учитель.

Основним завданням для всіх нас є збереження Людини і людяності, гуманістичних цінностей і культури. Задля цього ми повинні відродити духовну сутність освіти. І починати потрібно з учителя.

Шановні колеги, гості Форуму!

Дозвольте ще раз привітати вас на древній Київській землі і побажати всім нам успіхів на цьому, сподіваюсь, історичному Форумі.

Почну з очевидної істини. Небачений розвиток науки і технологій робить нашу землю все меншою, а нас все більшими сусідами. Більшість загальнолюдських проблем уже не мають кордонів. Те, що відбувається в економіці чи природі, луною проноситься по всім країнам. Ми стали, як ніколи, залежними один від одного.

У такий час історії важливо навчитись передбачати події та їх наслідки. Готуватись до майбутнього – це і є перша функція освіти. І тут уже чітко вимальовуються контури єдиного освітнього простору. Ми маємо узгоджені параметри інтеграції вищої освіти, професійно-технічної. Прийшов час дошкільній і середній.

У реальному житті цей процес уже відбувається. Його треба поширювати. Навчання і виховання дітей потребує максимальної конкретики. Загальні, хоч і красиві, гасла мало зачіпають їхні душі. Реальні спільні справи, націленість у майбутнє – ось орієнтири цього покоління. Основною ідеологією європейської молоді має стати толерантність. Показово, що вона її сприймає позитивно.

А головне – юні покоління ідуть у завтрашній день обличчям вперед, без комплексів історичних переможців чи переможених. Ми повинні їх підтримати і піти поруч.

Шановні колеги! Ми визначили сім напрямів європінтеграції середньої освіти і проекти практичних дій по кожному з них. Дозвольте запропонувати їх вашій увазі.

І ПЕРШИЙ НАПРЯМ

Найвища освіта – це дошкільна освіта

Дошкільна освіта стає першим кроком до благополуччя нації. Практично у всіх країнах освітні реформи розпочинаються з дошкілля.

Як доказ – проведення у вересні 2010 року у Москві Всесвітньої конференції ЮНЕСКО з виховання і освіти дітей молодшого віку. На ній 137 країн світу визнали, що інвестиції вкладати найкраще у розвиток дошкілля.

Дошкільна освіта стала пріоритетною і в діяльності нинішнього Уряду України.

По-перше: прийнято Закон щодо обов'язкової дошкільної освіти дітей, які досягли 5-річного віку (як результат – охоплення дітей старшого дошкільного віку всіма формами дошкільної освіти складає майже сто відсотків).

По-друге: почала діяти програма розвитку дітей 5-річного віку «Впевнений старт».

По-третє: затверджено Державну програму розвитку дошкільної освіти на період до 2017 року.

По-четверте: вперше в історії освіти не тільки України, а й усього пострадянського простору було проведено I Всеукраїнський з'їзд педагогічних працівників дошкільної освіти.

По-п'яті: в Україні вже створено Всеукраїнську асоціацію працівників дошкільної освіти.

Що пропонуємо:

1. Сприяти створенню Міжнародної асоціації працівників дошкільних навчальних закладів.

2. З метою розповсюдження досвіду роботи провести Міжнародні престури по дошкільним навчальним закладам Європи.
3. Встановити єдиний для європейських країн Міжнародний ДЕНЬ ДОШКІЛЛЯ.

ДРУГИЙ НАПРЯМ

Historia est magistra vitae

Цю мудрість римлян важко заперечувати. На жаль, як учителька, вона має неслухнійних учнів. Наша спільна історія дає можливість і надію збудувати Європу без розділових ліній. Саме так і називається проект 3-В Ради Європи: «Спільна історія без розділових ліній». Історія має гоїти рани минулого і об'єднувати для майбутнього. Що тут хотілося би зазначити.

На історичну освіту покладено заування «стирати» образ ворога, що складався століттями, і формувати нові добросусідські відносини. Особливо актуальним є створення спільних навчальних матеріалів. Вони мають включати в себе історію транскордонних територій, підходи до показу вразливих тем, таких як Голокост, Перша та Друга світові війни, авторитарні та диктаторські режими, примусові міграції, розподіл Європи у часи Холодної війни тощо. Вже зроблені подібні кроки з боку Німеччини та Франції, Німеччини та Польщі. Результатом проекту «Чорноморська ініціатива з історії», котрий реалізувала Рада Європи, став посібник для учнів, що об'єднав історію всіх країн Причорномор'я. У свою чергу Україна звернулась з ініціативою до Туреччини, Польщі, Литви та Росії з пропозицією створити спільний посіб-

Дмитро Табачник з Директором департаменту освіти та мовної політики Ради Європи Олафом Олафсдоттіром на Форумі міністрів освіти європейських країн «Школа XXI століття: Київські ініціативи»

ник. Вважаємо, що після регіональних настане час створення і європейського посібника.

Кілька слів про українську шкільну історичну освіту. Після здобуття незалежності – в Україну прийшла пора «ревізії» історії. Такий процес був характерний для усіх пострадянських та постсоціалістичних країн.

Зі вступом до Ради Європи у 1995 році Україна отримала доступ до колективної думки та досягнень європейської спільноти. У рамках програми Ради Європи «Нова ініціатива Генерального секретаря» у 1996 році у Києві відбувся перший семінар на тему: «Реформа історичної освіти в Україні».

Серія наступних міжнародних семінарів, а всього їх пройшло – 18, була спрямована на шкільні стандарти, формування змісту та методичної організації підручників. Інтенсивний діалог між українськими істориками та експертами Ради Європи сприяв новим підходам до шкільної історичної освіти.

Наше Міністерство всіляко підтримує зусилля і неурядових організацій, таких як Європейська Асоціація учителів історії EUROCLIO, Дім Анни Франк (Нідерланди), співпрацює зі структурами ОБСЄ щодо поширення інноваційних підходів у викладанні національної та загальноєвропейської історії.

Пропонуємо загальноєвропейський діалог продовжувати через співпрацю національних освітніх структур на кількох рівнях.

1. Має бути розширено обмін не лише студентами, учнями, але і провідними спеціалістами та науковцями.

2. Створити міжнародну on-line школу для учнів, де розмістяться вебресурси з національних історій та історії Європи.

3. Можливі варіанти проведення міжнародної олімпіади з історії. Наприклад, доповнити її до 8 інших міжнародних предметних олімпіад.

4. Має продовжуватися робота з експертами національних підручників з історії. Пропонуємо створити спеціальну комісію з метою аналізу програм і підручників на предмет наявності в них пропаганди насилия, расової дискримінації, нацизму, нерівності, ксенофобії тощо.

5. Рада старшокласників України пропонує проект «Сторінки історії, написані європейськими школолярами». Це може бути он-лайн проект. Учні пишатимуть про найбільш важливі події, які варто внести в підручники історії. І так щороку.

Історична доля змушувала попередні покоління брати участь у руйнаціях. Нинішнім – випала велика місія відроджувати і будувати. Саме на це маємо орієнтувати співпрацю навчальних закладів, їх пошукову роботу, волонтерський рух, конкретні справи.

ТРЕТИЙ НАПРЯМ

Толерантність – нова ідеологія європейської молоді

Завдання сучасної школи – дати молоді розуміння того, що права людини – це не лише права кожного, це передусім права Іншого. Як писав Антуан де Сент-

Екзюпері: «Якщо я чимось на тебе не схожий, я тебе цим не принижую, а навпаки нагороджу».

Актуальні питання прав людини та громадянської освіти в багатокультурному суспільстві лежать в основі співпраці України з міжнародними організаціями. Найбільше – з Радою Європи.

У 2007 – 2009 роках в Україні реалізовувалась Загальна Програма Співробітництва між Європейським Союзом та Радою Європи «Заохочення культури прав людини в Україні та на Південному Кавказі». Перш за все ця програма стосувалась питань полікультурної та поліконфесійної освіти.

Починаючи з 1998 року, Україна почала впровадження громадянознавчих курсів у системі загальної середньої освіти. Наші освітяни брали активну участь у проекті «Освіта для демократичного громадянства і прав людини (2006 – 2009 рр.). Учитись і жити в демократії для всіх», котрий реалізувався Радою Європи. На сьогодні Україна – активний учасник Чорноморсько-Балтійської регіональної мережі громадянської освіти Ради Європи.

На продовження проектів та програм Ради Європи щодо виховання активного толерантного громадянина пропонуємо:

- підтримати практику проведення єдиних уроків толерантності в Міжнародний день толерантності в країнах – членах Ради Європи;
- підтримувати співробітництво міжнародних таборів для дітей та юнацтва;
- створити міжнародні волонтерські групи з метою відновлення пам'ятників культури;

– щорічно в нашій державі проводиться Всеукраїнський турнір юних правознавців. Учасники демонструють свої знання законодавства в галузі прав людини. Вважаємо за доцільне започаткування подібного турніру на всеєвропейському рівні.

ЧЕТВЕРТИЙ НАПРЯМ

Через мову до взаєморозуміння

«Мови містяться в серці європейського проекту: вони відображають різні культури і водночас є ключем до розуміння цих культур», – зазначено в одній із доповідей Європейської комісії.

За останні десятиріччя освітні системи країн – членів Ради Європи зазнали радикальних якісних змін у галузі шкільній іншомовної освіти.

Освітня програма 2010–2014 рр. «Освіта для міжкультурного розуміння, права людини і демократична культура», котра була прийнята на конференції Міністрів у Любляні у 2010 році, спрямована перш за все на міжкультурну та багатомовну освіту.

Ця політика базується на вивченні рідної мови, державної (національної і регіональної) мови, мови меншин, іноземної мови.

Мабуть, найточніше основну ідею багатомовності висловив великий Гете: «Ti, хто не знають інших мов, не розуміють своєї власної».

У 2010–2011 році в Україні експертами Ради Європи у рамках проекту «Аналіз мовою освітньої політики» (Language Education Policy Profile) було проведено аналіз правової бази та методичного за-

безпечення середньої освіти України в галузі мовної освіти щодо їх узгодження із Загальноєвропейськими стандартами.

Експерти зазначили, що Україна має широкий спектр підходів і моделей двомовної освіти, знання яких буде цінним доповненням до європейського досвіду навчання. Офіційний документ вам за-пропонований.

На сьогодні в Україні вивчається переважно чотири іноземні мови: англійська, німецька, французька, іспанська. Загалом – 38 мов.

Останнім часом зростає відсоток дітей, які вивчають дві іноземні мови, і на сьогодні цей показник становить майже 15%.

Держава гарантує навчання мовами національних меншин та вивчення цих мов. Мови, які вивчаються у середній школі, включають болгарську, кримськотатарську, молдовську, новогрецьку, польську, російську, румунську, словацьку та угорську. Кошти на підручники для цих шкіл виділяються з державного бюджету.

Існує 90 культурноосвітніх центрів в Україні, у яких вивчають азербайджанську, афганську (пушту), білоруську, болгарську, вірменську, іврит, італійську, караїмську, корейську, кримчацьку, молдовську, німецьку, новогрецьку, польську, ромську, татарську, турецьку, чеську мови.

З наступного навчального року у всіх школах України іноземна мова буде обов'язковою для вивчення вже з 1-го класу.

Пропонуємо:

1. Сприяти більшій мобільності педагогів, у тому числі через створення

віртуальних програм для вчителів іноземних мов та вчителів-предметників (фізиків, математиків, хіміків тощо), що спонукатиме вивчати кілька мов і користуватись ними.

2. Розширення мережі так званих європейських класів (European sections), де учні отримують можливість вивчати більше іноземних мов.

3. Проведення європейського конкурсу «Школа без кордонів». Конкурс стимулюватиме формування нового мислення стосовно викликів у зв'язку з глобалізацією, міграцією, кліматичними змінами, безпекою та існуючими соціальними потребами. Учасники конкурсу конструюватимуть свій образ ідеальної школи. Це сприятиме і розвитку багатомовності.

П'ЯТИЙ НАПРЯМ

IKT – освіта без кордонів

IKT – це той потужний «ракетоносій», який виведе людство на найвищу орбіту його існування. Важливість розвитку і впровадження IKT у систему освіти визнається всіма державами. Це підтверджує Програма Ради Європи на 2010–2014 рр. «Освіта для міжкультурного взаєморозуміння, права людини і демократична культура», а також Стратегія розвитку країн Європейського Союзу «EC – 2020».

Значну роль у розвитку взаємодії і взаєморозуміння у галузі інформатизації освіти зіграв Освітній Всесвітній Форум (Education World Forum) «Освіта задля економічного зростання», що відбувся в Лондоні 10-12 січня 2011 р.

Досвід країн Європи, які розвивають «економіку, побудовану на знаннях», свідчить, що інвестиції в освіту стають визначальними. Саме за рахунок підвищення рівня освіти розвинені країни отримують майже 50% національного продукту. Наприклад, Македонія інвестувала за останні роки на інформатизацію освіти близько 30 млн доларів. Португалія (Проект Магеллан) створила понад 1500 робочих місць, підготувала 30 000 вчителів. За останні 20 років в Естонії була розроблена і реалізована знаменита програма «Стрибок тигра». Як результат – навички спілкування з комп’ютером поширилися на усі верстви суспільства.

Одним із показників стану ІКТ в країні є індекс її мережової готовності. Він складається з багатьох чинників. До рейтингу 2010 р. увійшли 138 країн.

На жаль, Україна в цьому рейтингу займає 90-те місце. Але сьогодні ситуація в Україні змінюється. Використання ІКТ швидко зростає. Згідно з дослідженням, проведеним компанією InMind, кількість Інтернет-користувачів в Україні посідає друге місце серед країн Центральної і Східної Європи.

Нинішній Уряд зробив рішучі кроки з виправлення ситуації у всіх напрямках. Він затвердив Державну програму «Стодіссотків» на період до 2015 року.

Програма забезпечить підключення ста відсотків шкіл до глобальних інформаційних ресурсів; сприятиме створенню умов для отримання повноцінної освіти, соціальної адаптації та реабілітації дітей з обмеженими можливостями.

Сьогодні в Україні підтримані освітні ініціативи відомих світових компаній –

лідерів на ринку ІКТ. Так, програма «Партнерство у навчанні» корпорації Microsoft має на меті допомогти кожному вчителю реалізувати свій творчий потенціал шляхом доступу до найсучасніших інформаційних технологій.

Успішно реалізуються освітні програми корпорації Intel. Програма Intel «Навчання для майбутнього» передбачає навчання педагогів основам ІКТ. За 6 років підготовлено понад 180 000 вчителів. Проект «1 учень – 1 комп’ютер» передбачає забезпечення загального доступу учнів до електронних освітніх ресурсів шляхом використання персональних нетбуків.

Вже декілька років компанія Samsung Electronics проводить конкурс освітніх ІКТ проектів «Назустріч знанням» серед учнів і вчителів з метою подолання цифрової нерівності.

В Україні успішно реалізується міжнародний проект «Щоденник». Суть проекта у тому, щоб на єдиному Інтернет-ресурсі запропонувати всі можливі рішення управління освітою.

Для дітей громадян України, які проживають за кордоном, з 2007 року працює «Міжнародна українська школа». Навчальний процес у школі здійснюється переважно у формі дистанційного навчання з використанням ІКТ.

Яскравим прикладом широкого використання ІКТ в освіті інвалідів є спеціальна школа «Надія» м. Києва. На сайті закладу розміщено електронну бібліотеку, відеоматеріали, електронні ВЕБ-посібники. За допомогою сайту забезпечується зв’язок з учнями, обмін інформацією з педагогічними працівниками школи, партнерами в Україні та за кордоном.

Які є пропозиції:

- Проект створення загальноєвропейської відкритої Інформаційно-комунікаційної Академії розвитку («ICAR» – information-communication akademi research) для обдарованих дітей.
- Проект створення європейської Інтернет-мережі шкіл-партнерів (побратимів) (назва проекту «HAND TO HAND» – РУКОСТИСКАННЯ) з обміном угодами, делегаціями, уроками, навчальними (електронними) матеріалами, спільними конкурсами, проектами, спілкуванням дітей і вчителів.
- Проект дистанційного навчання для інклюзивної освіти («COME TOGETHER» – ЙДЕМО РАЗОМ) – розроблення, локалізація і обмін електронними ресурсами для дітей з особливими потребами за участю спеціалізованих шкіл та старшокласників звичайних шкіл, іх спілкування, інтеграція у загальне освітнє середовище.
- Щорічний загальноєвропейський конкурс «ТВОРЧИЙ ВЧИТЕЛЬ» («CREATOR») для вчителів інформатики.

ШОСТИЙ НАПРЯМ

Від шкіл-партнерів до партнерів-країн

Найпростішим і, мабуть, найефективнішим способом виховання людини з менталітетом європейця є розвиток міжнародних партнерських зв'язків навчальних закладів. Чимало країн мають мережу шкіл-партнерів, яка значно збільшилася останнім часом. Євроінтеграція, поширення демократичних цінностей у

країнах Східної та Центральної Європи спрямовують освіту на створення єдиного освітнього простору.

Програми та проекти Ради Європи – такі, як «Схід – Захід» (East-West), «Сократ» (Socrates), «Коменіус» (Comenius), «Громадянська освіта» (Civic Education), «Освіта для демократії» (Education for Democracy), екологічні проекти та інші знайшли своїх прихильників по всій Європі. Виявилося, що і учням, і вчителям цікаво і корисно співпрацювати, на практиці вчитися толерантності, взаємоповазі та взаєморозумінню.

Значно поширився рух громадських освітянських об'єднань та їх входження в Європейську спільноту. Прикладом того може бути Європейська Асоціація керівників шкіл – ESHA, яка об'єднує національні асоціації керівників шкіл

30-ти країн Європи, Міжнародний педагогічний клуб європейських столиць та інші.

Україна активно включається в Європейські програми та проекти. Тільки в Києві більше 400 шкіл співпрацюють з 36 країнами та майже з 1000 шкіл-партнерів. Унікальний досвід міжнародної діяльності демонструє ліцей № 38 міста Києва, який має партнерів у 16 країнах Європи! Тиждень тому у Москві зроблено ще один, на наш погляд, перспективний крок: школи № 79 Києва і Москви створили міжнародний клас, що дасть можливість навчатися за спільною програмою.

Що пропонуємо:

- Поширювати проекти співпраці шкіл-партнерів, підтримувати міжнародну діяльність шкіл, шукати нові форми роботи.

2. Визначити обов'язкові міжнародні освітні програми або проекти, затвердити їх у планах шкіл як частину державних програм.
3. Відкривати дистанційні та віртуальні міжнародні класи в on-line режимі.
4. Підтримувати обмін викладачами та учнями на певний час роботи і навчання в іншій країні.
5. Створити європейський інформаційний ресурсний банк шкіл-партнерів з метою вибору і розширення партнерського простору.
6. Підтримувати створення міжнародних шкіл.

СЬОМІЙ НАПРЯМ

Новій освіті Європи – новий європейський учитель

На міжнародному рівні напрями підготовки вчителя у найближчі 3-4 роки визначатимуть документи, ухвалені на конференції у Любляні (Словенія).

Серед них – Резолюція щодо підвищення професійного розвитку вчителів через Програму «Песталоцці». У рамках Програми унікальну підтримку у підготовці вчителя надано державам – членам Ради Європи. Вона спрямована на розвиток компетенцій, необхідних працівникам освіти для реалізації прав людини, демократичних свобод та міжкультурного взаєморозуміння.

У зв'язку з цим доречним є створення пан'європейської мережі методістів, щорічне проведення європейських модулів з формування інструкторських кadrів та семінарів з підготовки вчителів.

Найефективніший результат могли б забезпечити базові центри-комплекси підготовки вчителів. При цьому ідея не зводиться до простого переіменування найбільш престижних педагогічних університетів. Відмінність – у дослідницькому компоненті їх діяльності. Центри отримають статус дослідницьких університетів. Безперечно, це непросто. Доведеться створити відповідні робочі групи фахівців.

Подібний досвід існує в Росії, а в Україні його має Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова.

Хочу зазначити, що Україна має підстави ініціювати цей процес. Ми є спадкоємцями глибокої за змістом педагогічної традиції, творці якої – М. Пирогов, К. Ушинський, А. Макаренко і В. Сухомлинський – справедливо входять у десятку найкращих педагогів Європи.

Українська педагогічна традиція, на наш погляд, достатньо приваблива для європейців, адже у ній відображені внутрішня природа людини як творця культури. Вона базується на фундаментальних загальнолюдських цінностях. Ідеї цих педагогів можуть бути покладені в основу процесу відбору, підготовки і перепідготовки вчителя для об'єднаної Європи ХХІ століття.

У цьому сенсі, скажімо, проект «Василь Сухомлинський» міг би суттєво доповнити проект «Песталоцці». У 2010 році ми провели вперше Всеукраїнську олімпіаду старшокласників з педагогіки і психології і переконались – учителів потрібно шукати серед учнів. Думаю, така олімпіада може мати статус Міжнародної. Принаймні, ми до цього готові. До речі, у Селістена Френе є такий вислів: «У кожній

дитині міститься більше істин, ніж у всіх педагогічних підручниках світу».

Європейські об'єднавчі процеси потребують якнайшвидшого очищення, відродження гуманістичних сутностей, повернення їх у соціальний простір. Останнє має виконати учитель, підготовлений за єдиною шкалою базових кроскультурних цінностей, вироблених європейською спільнотою в процесі її історичної еволюції.

Серед основних компетенцій, якими повинен володіти вчитель ХХІ століття, на наш погляд, слід виокремити такі:

- 1) компетенція науковця-дослідника. «Новий» учитель має володіти навичками науковця, дослідника;
- 2) інформаційна компетенція. «Новий» учитель повинен володіти новітніми інформаційними технологіями;
- 3) мовна компетенція. Сучасний учитель має вільно володіти кількома європейськими мовами;
- 4) адаптивна компетенція. «Новий» учитель має бути адаптованим до сучасних реалій;
- 5) комунікативна компетенція. «Новий» учитель повинен бути психологом, соціальним працівником. Важливим ресурсом для цього є відвідування кращих навчальних закладів і обмін досвідом освітняської діяльності;
- 6) здатність навчатися протягом життя.

Основним завданням для всіх нас є збереження Людини і людяності, гуманістичних цінностей і культури. Задля цього ми повинні відродити духовну сутність освіти. І починати потрібно з учителя.

Саме ці питання обговорили ректори педагогічних університетів Європи у Києві кілька днів тому на своєму першому європейському Форумі. Вони створили Консорціум і готові до реалізації планів щодо відбору, підготовки і перепідготовки нового європейського учителя.

На завершення хочу нагадати фразу Вінсента Черчилля: «Шкільні вчителі наділені владою, про яку прем'єр-міністри можуть лише мріяти».

Шановні колеги!

Можливо, занадто зупинився на досвіді України. Думаю, Ви мене зрозумієте: коли ще доведеться про нього розповісти. Сподіваюсь на Ваш інтерес до внесених пропозицій.

Звичайно, всі разом ми знайдемо більше і достатньо ідей, щоб розпочати нову сторінку у написанні великої книги історії освіти Європи. Ми бачимо її надзвичайно яскравою, оскільки вона про життя і навчання наших наймолодших поколінь.

Уже зараз хочу широ подякувати всім, хто поділився своїми думками, тим, хто поділяє ці думки і готовий співпрацювати для реалізації запропонованих ідей.

Моє особисте спілкування під час підготовки до Форуму з керівництвом департаменту освіти та мовної політики Ради Європи дає право абсолютно широ сказати про його надзвичайну професійність, готовність пропонувати і підтримувати такі ідеї і такі дії, які дійсно відкривають усім народам Європи дорогу до злагоди, взаєморозуміння, комфортного і радісного життя.

Від щирого серця прийміть мої найкращі побажання.

Дякую!

ТАБАЧНИК ДМИТРІЙ ВЛАДИМИРОВИЧ.
ВЫСТУПЛЕНИЕ НА ФОРУМЕ МИНИСТРОВ
ОБРАЗОВАНИЯ ЄВРОПЕЙСКИХ СТРАН
«ШКОЛА ХХІ ВЕКА:
КІЕВСКІ ИНІЦІАТИВЫ»
23 СЕНТЯБРЯ 2011.

Готовиться к будущему – это и есть первая функция образования.

Мы определили семь направлений евроинтеграции среднего образования: 1. Наивысшее образование – это дошкольное образование. 2. *Historia est magistra vitae* (История – это школа жизни!). 3. Толерантность – новая идеология европейской молодежи. 4. Через язык к взаимопониманию. 5. IKT – образование без границ. 6. От школ-партнеров к партнерам-странам. 7. Новому образованию Европы – новый европейский учитель.

Основным заданием для всех нас является сохранение Человека и человечности, гуманистических ценностей и культуры. Ради этого мы должны возродить духовную сущность образования. И начинать нужно с учителя.

TABACHNYK DMYTRO.
SPEECH AT THE HIGH LEVEL EDUCATION
FORUM ENTITLED
«EDUCATION SYSTEMS IN EUROPE
IN THE 21ST CENTURY: KYIV INITIATIVES»,
23 SEPTEMBER 2011.

The first function of education is to prepare for the future.

We identified seven directions of secondary education integration to Europe: 1. Higher Education is a pre-school education; 2. *Historia est magistra vitae* (History is a school of life!); 3. Tolerance is a new ideology of European youth; 4. A language for understanding; 5. Information and communication technologies – Education Without Borders; 6. From partner-schools to partner-countries; 7. New European teacher for new European education.

Our main task is to preserve a human and humanity, humanistic values and culture. For this we need to revive the spiritual essence of education. And has to begin with the teacher.